

MIDDELALDERBORGE I REGION MIDTJYLLAND

- et tværmusealt formidlings- og forskningsprojekt

Projektskitse

Mål/vision

Det er projektets mål at samle de kulturhistoriske museer på tværs af regionen i et kvalificerende og udviklende samarbejde omkring forskningen og formidlingen af regionens middelalderlige borge og voldsteder.

Formål/mission

- At fortælle offentligheden om de regionale borge og voldsteders historie ved hjælp af banebrydende formidlingsmåder med fokus på den nyeste, digitale teknologi og den nyeste viden om formidling af kulturarv til alle.
- At foretage en faglig udredning af de regionale borge og voldsteders tilstand og sikre de ikke-fredede anlægs bevaring.
- At indhente viden om disse anlægs alder og opbygning og sætte dem ind i en kronologisk, typologisk og historisk kontekst både lokalt, regionalt, nationalt og internationalt.
- At tilgængeliggøre alle indsamlede data om anlæggene via en database på et offentligt website.

Formidling

Den formidlingsorienterede del af projektet vil være baseret på et stærkt fagligt grundlag, jf. nedenfor, der sikrer den lodighed og seriøsitet, museerne ønsker at lægge i formidlingen af anlæggene. Disse fantastiske og forrygende historier kan og skal formidles på en medrivende måde, der vil bjergtage og tryllebinde alle uanset alder og baggrund.

Der iværksættes en vifte af formidlingstiltag, og blandt de mange gode planer og muligheder kan nævnes:

- Inddragelse af digitale og elektroniske medier som f.eks. mobiltelefon og iPhone med museumsguide-applikationer som f.eks. NOUS og Mobmus.
- Inddragelse af erfaringerne fra samarbejdet med MME.

- Udvikling af læringsspil til computer og “augmented reality” til brug i udstillinger og on location. ”Augmented reality” er et medie, hvor man ved brug af skærme kan lægge et digitalt lag af f.eks. tekst eller billeder oven på billedet af den fysiske virkelighed.
- Projektets eget website, der løbende fortæller nyt.
- Netbaseret publikation med generelle artikler om det overordnede tema og med beskrivelse af hvert anlæg. Fortalt af museerne selv. Der bliver løbende fyldt nyt på publikationen, der kobles på websitet. Herfra kan alle interesserede hente stof til undervisning, hjemmesider, trykte medier, foredrag, rundvisninger etc.
- Et mobilt, historisk værksted, der besøger og optræder på udvalgte anlæg. En formidlingskaravane af riddere, borgfruer, væbnere, gøglere, købmænd, håndværkere, musikanter, stalddrenge, køkkenpiger. Dette levende tiltag kunne udvikles til en fast, regional middelaldergruppe, der alene baserer deres udstyr (bl.a. skydevåben) og optræden på fund fra borge og voldsteder. F.eks. som tværgående, regionalt tilbud til alle skoler i Region Midtjylland.
- En interaktiv vandreudstilling om regionens borge og voldsteder, der på skift besøger de statsanerkendte museer, biblioteker, rådhus, uddannelsesinstitutioner, medborgerhuse m.v. i Region Midtjylland.
- Geocaching (skattejagt med GPS) på udvalgte borge og voldsteder.
- Udvidet adgang til og formidling på stedet af udvalgte anlæg, der er helt eller delvis utilgængelige i dag.
- En vandrerute med særlig afmærkning, der går fra anlæg til anlæg på tværs af Region Midtjylland, altså en decideret ”borgrute” à la pilgrimsruterne.
- Regional ”Voldstedernes Dag”.
- Hvis det er muligt: opkobling på Kulturarvsstyrelsens digitale satsning ”1001 fortællinger”.

Forskning

Den museumsfaglige del af projektet vil foregå via en systematisk gennemgang og undersøgelse af alle borge og voldsteder i Region Midtjylland.

Det vil rent praktisk ske gennem:

- Berejsning med henblik på besigtigelse og registrering.
- Inddragelse af data fra tilsynet med de fredede fortidsminder.
- Systematiske studier af alt tilgængeligt arkivalisk materiale om anlæggene, herunder tidligere besigtigelser og undersøgelser af de pågældende anlæg.
- Inddragelse af luftfotos, terrænskanninger, naturvidenskabelige opmålinger og andre, ikke-destruktive undersøgelsesmetoder.
- Arkæologiske undersøgelser i udvalgte anlæg med henblik på
 1. at datere dem, især gennem dendrokronologi, hvor det er muligt.
 2. at få et overblik over anlæggenes opbygning/type.
 3. at sætte anlæggene ind i en historisk sammenhæng, lokalt, regionalt, nationalt og internationalt.

De museumsfaglige undersøgelser vil desuden bidrage til museernes forskning i de regionale borge og voldsteder. I den forbindelse vil Aarhus Universitet blive inddraget i projektet, f.eks. gennem oprettelse af PhD stipendier, evt. som erhvervs-PhD stipendier i samarbejde med museerne.

Alle indsamlede data gøres tilgængelige for offentligheden via projektdatabasen og Kulturarvsstyrelsens landsdækkende database Fund og Fortidsminder (www.fundogfortidsminder.dk).

Organisering af projektet

Projektet er et tværregionalt museumsprojekt, der direkte involverer de ti statsanerkendte museer i Region Midtjylland med arkæologisk ansvarsområde. Alle disse museer har indskrevet voldstedsprojektet i de 4-års planer, der gælder i perioden 2011-2014.

- Der nedsættes en styregruppe på tre til fem personer bestående af repræsentanter fra de regionale museer.
- Der oprettes en følgegruppe bl.a. med repræsentanter fra de regionale museer, Det Arkæologiske Faglige Råd (KUAS), Nationalmuseet, Danmarks Borgcenter og Region Midtjylland.
- Der ansættes en faguddannet projektkoordinator, der koordinerer den samlede indsats.
- Koordinatoren er samtidig den, der varetager sekretærfunktionen i forhold til styregruppe og følgegruppe, og som vedligeholder projektets website.
- De implicerede museer deltager aktivt i projektet.

Tidsramme

Det samlede projekt er 4-årigt, begyndende i efteråret 2011 med et forprojekt af tre måneders varighed.

Samarbejdspartnere

De regionale museer samarbejder tæt om dette projekt.

Tilsynsfunktionen på de tre tilsynsførende museer inddrages i det nære samarbejde.

Derudover sigtes der mod samarbejde med følgende institutioner og projekter:

- Region Midtjylland
- Kommunerne i Region Midtjylland, herunder de kommunale skoletjenester
- Museumsundervisning MidtNord
- Danmarks Borgcenter
- Dansk Center for Herregårdsforskning på Gl. Estrup
- Kulturarvsstyrelsen
- Nationalmuseet
- Aarhus Universitet
- Projektet *Fortiden set fra himlen - luftfotoarkæologi i Danmark* ved Lis Helles Olesen
- Alle relevante arkiver, herunder sognearkiver

Finansiering af projektet

Finansiering af projektet som helhed forventes at ske via midler fra forskellig side:

- Region Midtjylland
- De deltagende museer
- Kommunerne i Region Midtjylland
- Kulturarvsstyrelsen
- Private fonde

Projektskitsen er udarbejdet af arbejdsgruppen og godkendt af de deltagende museer.

Arbejdsgruppen

Jesper Hjermand, museumsinspektør, cand.mag., Viborg Stiftsmuseum,

Lars Krants, museumsinspektør, cand.phil., Moesgård Museum

Helle Henningsen, middelalderarkæolog, cand.phil., Holstebro Museum.